

Būs jāveido iekšējā trauksmes celšanas sistēma

No šā gada 1. maija, kad stāsies spēkā 2018. gada 11. oktobrī pieņemtais **Trauksmes celšanas likums**, uzņēmumiem ar vairāk nekā 50 nodarbināto būs obligāta prasība veidot iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, plašsaziņas līdzekļus janvāra nogalē informēja leva Andersone, zvērinātu advokātu biroja *Sorainen* partnere. Darba devējam, kurš vēlas gan aizsargāt savu darbinieku intereses un tiesības, gan arī izvairīties no sodiem, likuma piemērošanai jāsāk gatavoties laikus.

Leva Andersone,
zvērinātu
advokātu
biroja
Sorainen
partnere

Likums noteic, ka trauksmes cēlētājs ir fiziska persona, kura sniedz informāciju par iespējamu pārkāpumu, kas var kaitēt sabiedrības interesēm, ja persona šo informāciju uzskata par patiesu un tā gūta, veicot darba pienākumus vai dibinot tiesiskās attiecības, kas saistītas ar darba pienākumu veikšanu. Savukārt par pārkāpumu šī likuma izpratnē uzskata noziedzīgu nodarījumu, administratīvo pārkāpumu vai citu tiesību normu pārkāpumu, vai saistošu ētikas vai profesionālo normu pārkāpumu.

Uzņēmuma iekšējās trauksmes celšanas sistēmas uzdevums būs nodrošināt trauksmes cēlēju aizsardzību uzņēmuma ietvaros, ja kāds darbinieks vēlēšies celt trauksmi par pamanītām nelikumībām uzņēmumā.

Par iekšējās trauksmes celšanas sistēmu būs jāinformē uzņēmumā nodarbinātie, tostarp uzsākot darba tiesiskās vai dienesta attiecības vai cita veida ar profesionālo darbību saistītas tiesiskās attiecības, un darbavietā jānodrošina viegli pieejama informācija par šo sistēmu. **Trauksmes cēlēja ziņojums būs jāapstrādā konfidenciali, bet pašam trauksmes cēlējam būs jānodrošina identitātes aizsardzība un aizsardzība pret trauksmes celšanas dēļ radītām nelabvēlīgām sekām.**

Paredzams, ka līdz likuma spēkā stāšanās brīdim Valsts kanceleja izstrādās vadlīnijas, kā veidrojama uzņēmuma iekšējā trauksmes celšanas sistēma, jo Valsts kanceleja arī būs kontaktpunkts, kurā trauksmes cēlji varēs iesniegt ziņojumu,

un pēc tam Valsts kontrole izlems, kam to tālāk adresēt – Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam, Valsts vides dienestam vai kādai citai iestādei.

Jaunais likums tiesības celt trauksmi paredz fiziskajai personai, ja attiecīgā informācija par pārkāpumiem vai apdraudējumu gūta saistībā ar darba pienākumu veikšanu un persona to uzskata par patiesu.

Celt trauksmi varēs par korupciju, krāpšanu, amatpersonu bezdarbību, nolaidību vai ļaunprātīgu dienesta stāvokļa izmantošanu, izvairīšanos no nodokļu nomaksas, valsts naudas un mantas izšķērdēšanu, sabiedrības veselības, būvniecības, vides, pārtikas, darba drošības, sabiedriskās kārtības apdraudējumu, kā arī cilvēktiesību pārkāpumiem, pārkāpumiem publisko iepirkumu jomā, finanšu un kapitāla tirgus sektorā un konkurences tiesību pārkāpumiem.

Par trauksmes celšanu neuzskatīs ziņojumu, kurā apzināti sniegta nepatiesas ziņas, informācija, kas satur valsts noslēpumu, kā arī personīgu interešu aizskārumu.

Trauksmi varēs celt divējādi: vērstoties darbavietā, izmantojot iestādes vai uzņēmuma iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, vai kompetentajā institūcijā, piemēram, izmeklēšanas iestādēs vai prokuratūrā. Trauksmes cēlēja ziņojumā jāietver personas rīcībā esošā informācija, tostarp pārkāpuma apraksts ar konkrētiem faktiem, kā arī informācija par pārkāpumā iesaistītajām fiziskajām vai juridiskajām personām. Papildus trauksmes

cēlējam jānorāda, vai informācija par pārkāpumu gūta darba pienākumu veikšanas ietvaros un vai par šo pārkāpumu jau ir ziņots iepriekš.

Likums arī nosaka, kādos gadījumos trauksmi varēs celt, sniedzot informāciju publiski. Lai celtu trauksmi, varēs izmantot trauksmes cēlēju kontaktpunkta, biedrības vai nodibinājuma, arodbiedrības vai to apvienības starpniecību.

Likums paredz, ka no brīža, kad persona cēlusi trauksmi, tai un tās radniekiem būs jānodrošina personu identitātes aizsardzība. Tāpat būs jānodrošina tās personas konfidencialitāte, par kuru trauksme celta.

Savukārt, lai aizsargātu no trauksmes celšanas dēļ personai radītām nelabvēlīgām sekām, piemēram, atbrīvošanu no darba, pazemināšanu amatā, atvaļinājuma nepiešķiršanu, likums paredz valsts nodrošinātu juridisko palīdzību, atbrīvojumu no tiesāšanās izdevumiem, pagaidu aizsardzību civilprocesā un administratīvajā procesā tiesā, kā arī atbrīvošanu no juridiskās atbildības un atbildīgu atlīdzinājumu par zaudējumiem vai personisko un arī morālo kaitējumu. Tāpat paredzēts, ka persona varēs saņemt konsultāciju par savu tiesību aizsardzību.

Par trauksmes cēlējam vai viņa radniekiem nelabvēlīgu seku radīšanu varēs saukt pie administratīvās atbildības. Tāpat pie administratīvās atbildības varēs saukt personu, ja tā trauksmes celšanas ziņojumā apzināti norādījusi nepatiesas ziņas. **B J P**

**JURIDISKIE
JAUNUMI**